Vikingatiden i Skåne (Danskt)

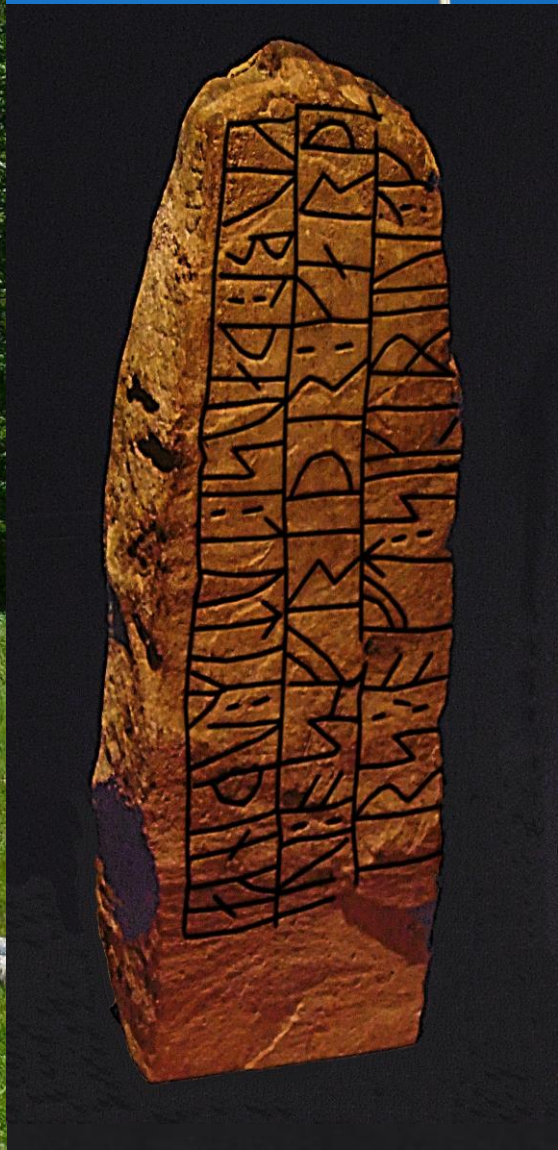

Skåne omtalas första gången i skrift i samband med fredsfördraget mellan danerna och Karl den store år 811. Med i danernas följe var då "Osfrid från Schonen", som kanske var kung över Skåne. Nästa gång Skåne omtalas är i samband med handelsmannen Wulfstans resa utmed södra Östersjökusten ca 870 e.Kr. Under 900-talets senare hälft finns Skåne omtalat i de isländska skrifterna men dessa skrevs inte ner förrän kanske runt 1100 varför materialet har brister sett i ett källkritiskt sammanhang

Uppåkra nämns år 1085 i gåvobrev (Knut den Helige)

Vikingabosätningar i Skåne och nära Malmö bl a i Stora Uppåkra, Fosie, V. Klagstorp, Sohög, Södra Sallerup och Kvarnby.

Bosättningar: Toftanäs, Hötofta, Södra Åkarp, Stora Köping, Hagestad, Gårdlösa

Rundborg
I Danmark

4
1
1
2
3
5
6
7
8
9
1
2
3
4
5

1
2
3
4
5

KUGGHAMN
KORS-
HAMN
SALVIKS-
GROPEN
HEMLANDEN
PÅLKRANS
SVARTA
JORDEN
ORMKNÖS
GRINDSBACKA
ANSGARSKORSET
BORGBERGET
BIRKA
ÅNG-
HOLMEN
BORGS-
HAGE
BJÖRKÖ BY
ANSGARSKAPELLET
KVARN
BACKA
LILLA
KÄRRBACKA
STORA
VENDEL
VALSGÄRDE
GAMLA UPPSALA
TUNA ALSIKE
SIGTUNA
ADELSÖ
BIRKA
HELGÖ
HUNDHAMMAR
TÄLJE

Äldre runrader hade 24 tecken

Lund grundat i slutet av 900-talet av Sven Tveskägg

Vikingar i Skåne & Danmark

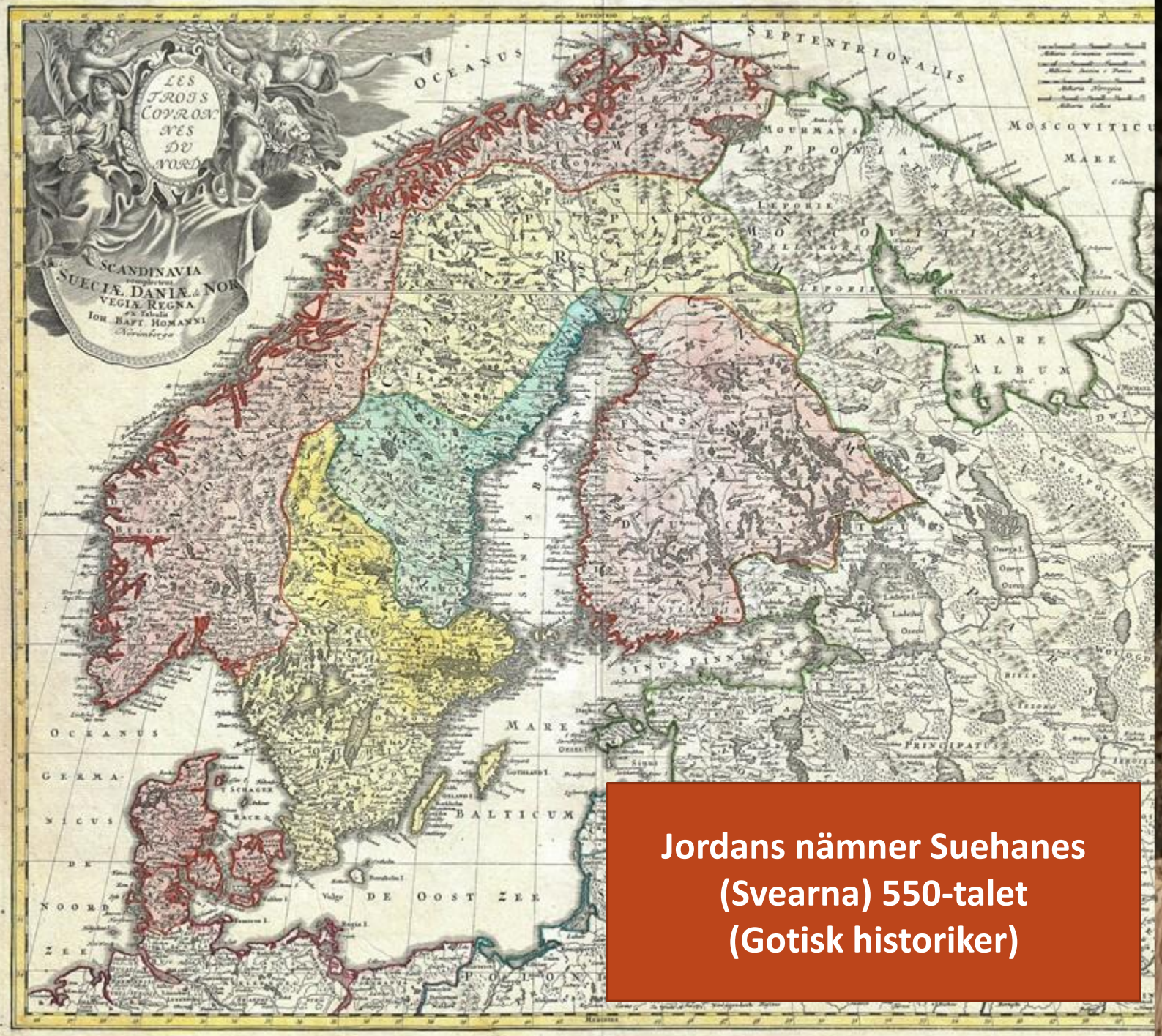

Jordans nämner Suehanes (Svearna) 550-talet (Gotisk historiker)

Resmål för Vikingar

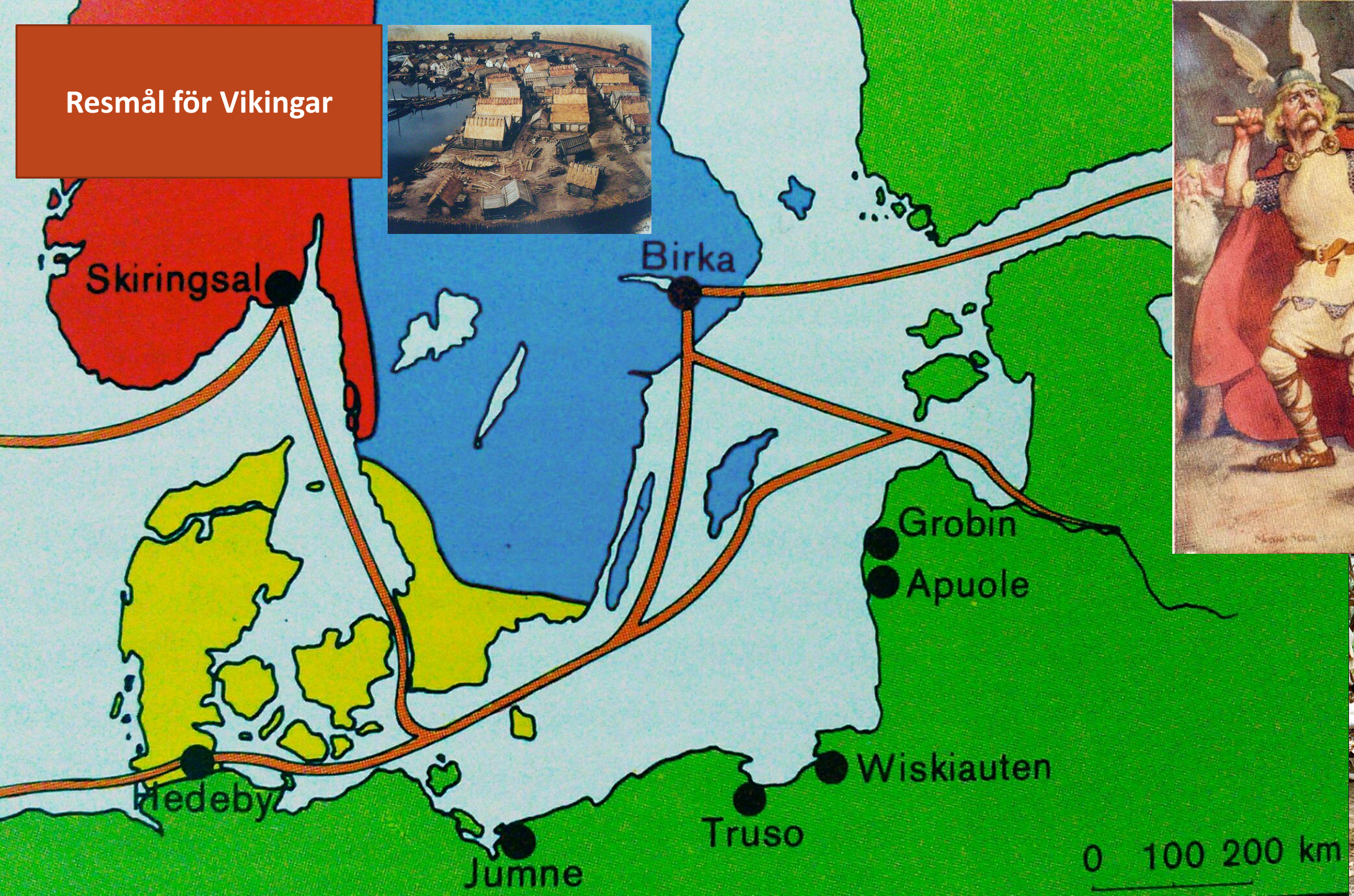

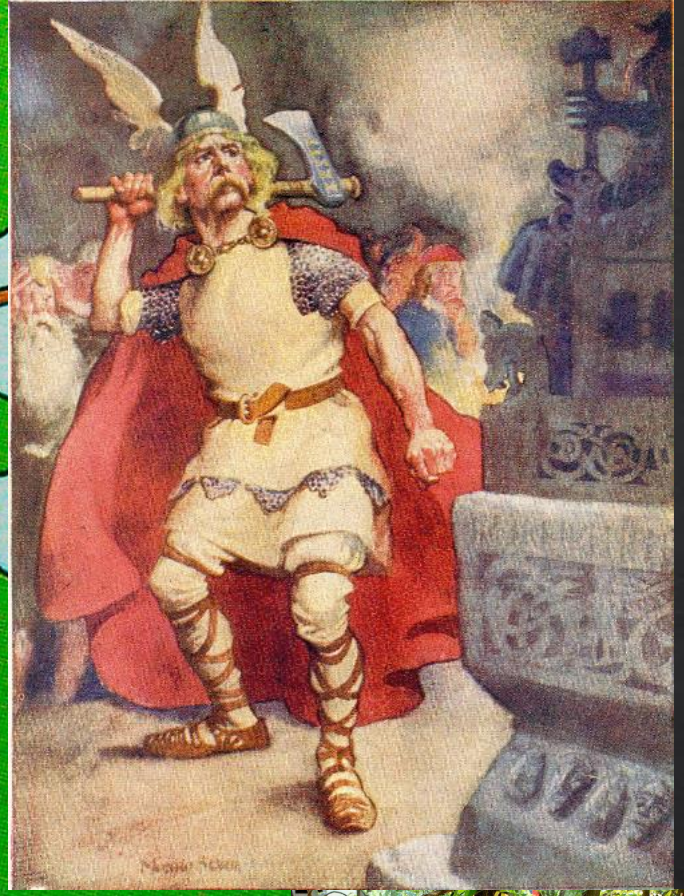

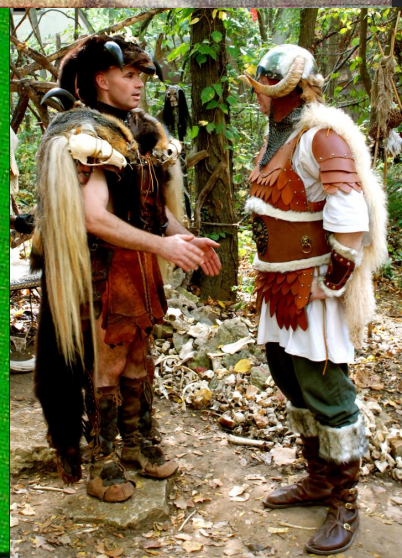

Skeppsdata

Några exempel på skeppens storlekar:

16,3 meter långt och 4,5 meter brett, för handelsrutter och med 5 – 6 mans besättning. Last max 5 ton (Handelsskepp)

Krigsfartyg 17,3 meter långt och 2,6 meter brett, plats för 24 roddare.

Långskepp 29 meter långt och 4 meter brett, med plats för 50 roddare

Harald Blåtand [900-talet]

Vikingakungen införde kristendomen i Danmark och byggde fyra stora vikingaborgar.
Förklarade krig mot sin son Sven Tveskägg, förlorade och tvingades fly ur sitt eget rike.

Björn Järnsida [800-talet]

Den danske vikingen seglade ut år 859 och var en av de första vikingarna på Medelhavet.
Han tänkte plundra det mäktiga Rom men råkade i stället inta staden Luna i Italien.

Uppåkra strax söder om Lund kan man nu med stor sannolikhet våga påstå att ett av Skånes större järnålderscentra utgjorts av just denna plats. Bebyggelsen har existerat från ca 100 e.Kr. till slutet av 900-talet e.Kr. På platsen har stått ett hednatempel.

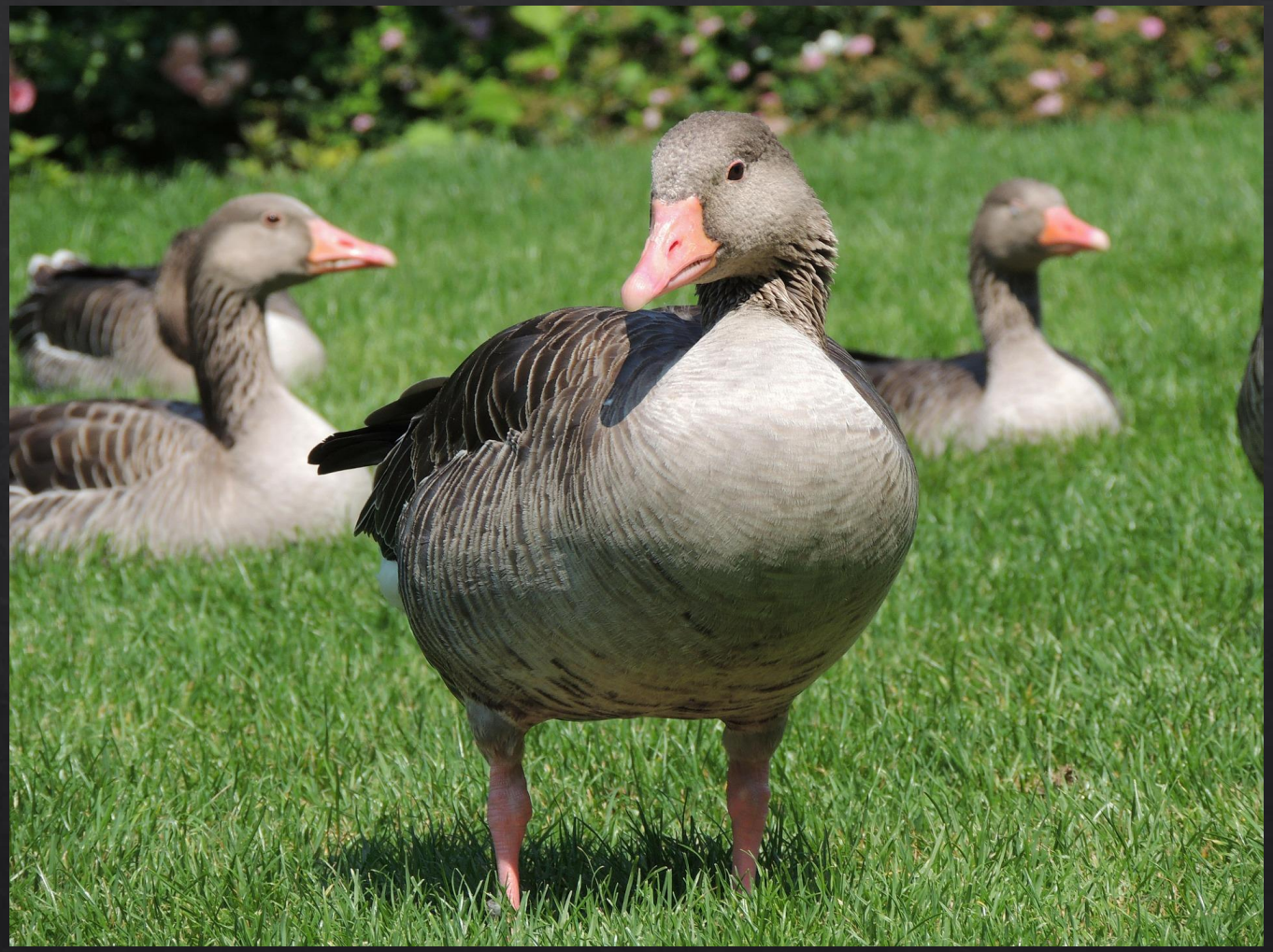

Skedemosse Öland skatten på
1,3 kilo guld
7 armringar och 2 fingerringar

7 kilo guld Sveriges största skatt

Ales Stenar till höger (Abekås)

Sven Tveskägg [960–1014]

Den danske vikingen segrade i ett blodigt inbördeskrig och erövrade sedan stora delar av England.
I februari 1014 dog Sven Tveskägg plötsligt. Historikerna anser att han blev förgiftad.

Gorm den gamle [910–958]

Enligt runstenen i Jelling enade Gorm Danmark och blev danskarnas förste kung.
Vissa historikeranser att Gorm inte styrde över hela Danmark utan enbart över Jylland.

Skåne erövrades av den danske kungen Harald Blåtand, troligtvis under **970-talets senare hälft**. Genom bl.a. spridningen av runstenar från just tiden i slutet av 900-talet kan man konstatera att det varit Öresundskusten och Skånes sydkust som bör ha lagts under Haralds välde. I Blekinge satt fram till andra hälften av 1000-talet sveonerna och troligtvis har dessa också innehaft den skånska ostkusten. Dels kan man se detta i gravmaterialet från denna tid.

Född Omkring 935 Jelling
Död 985 eller 986 Jumne enligt Adam av Bremen
Begravd Roskilde enligt Adam av Bremen

Harald Blåtand var gift med Tove, dotter till den vendiske fursten Mistivoj. En runsten som Tove lät resa till minne av sin mor är den enda källan som finns om henne. Runstenen kommer från Sønder Vissing i Danmark

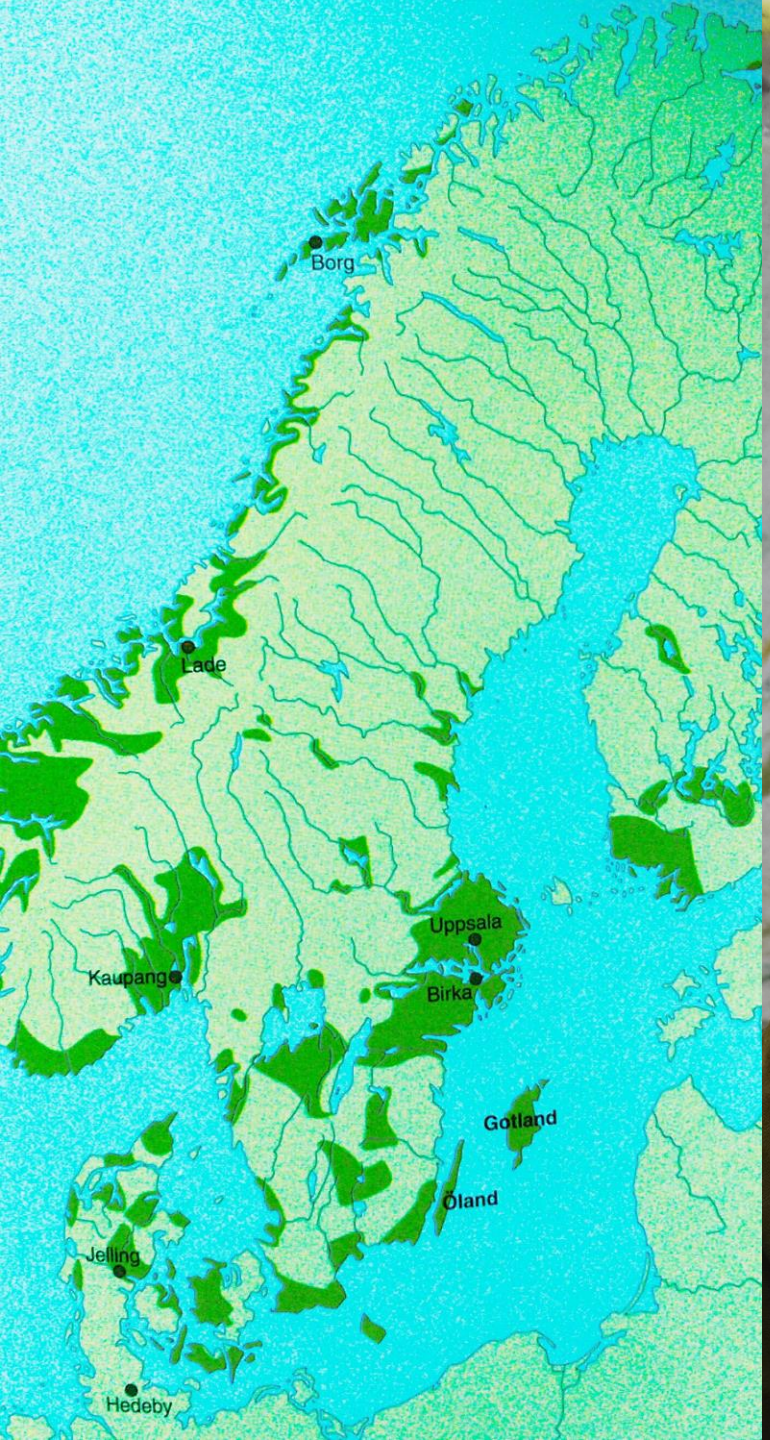

Fyndplatser där Vikingar har varit bosatta

Om Haralds fader Gorm, eller Vurm, berättade kung Sven Estridsson

Han planerade att fullständigt utrota kristendomen i Danmark, fördrev Guds präster från sitt område och lät också döda många under tortyr”.

Harald Blåtand införde den kristna religionen till Skåne. Genom att anlägga så kallade trelleborgar, stora ringborgar för garnisoner av soldater, tog han makten i delar av landskapet. Kännetecknande för dessa **ringborgar** är att det strax utanför ena porten byggdes en kristen kyrka, troligtvis helgad åt S:t Clemens. **Trelleborgar** finns säkert belagda i Trelleborg och vid **Borgeby slott invid Löddeköpinge**. Med stor sannolikhet har de också funnits i Lund och i Helsingborg.

Fyndplatser i Norden

Birka på Björkö i Uppland

Birka 7 hektar, här fanns i slutet av 700 talet kring 200 boende. Verkstäder (keramik, bronsgjutning, textil)

Den danske kungen Sven Estridsson dominerade på ett kraftfullt sätt den skånska politiken under mitten av 1000-talet. Kungen, vars far Ulf Torgilsson varit skånsk jarl som mördats av den tidigare kungen, ägde troligen ett stort antal gårdar i landskapet liksom modern Estrid som donerade "50 bol" i Göinge till domkyrkan i Roskilde. Själv överlämnade Sven kunglig egendom till kyrkan i Dalby.

Början av 800 - talet

Ulf Torgilsson

Ulf deltog i Knut den stores expedition till England och cirka 1015 gifte han sig med Knuts syster Estrid.

Han utsågs till Jarl av Danmark och han styrde landet när Knut var borta. Han var också fosterfar till Knuts son Hardeknut.

När den svenske kungen Anund Jakob och den norske kungen Olof den helige drog fördel av Knuts frånvaro och attackerade Danmark så lyckades Ulf övertyga de danska fria männen att välja Hardeknut till kung, eftersom de var missnöjda med Knuts frånvaro. Detta gjorde Ulf till egentlig härskare över Danmark, eftersom han var Hardeknuts förmyndare.

När Knut, 1026 fick höra vad som hänt, återvände han till Danmark och lyckades med Ulfs hjälp att driva ut svenskarna och norrmännen vid slaget vid Helgeå, något som dock inte gjorde att Knut förlät Ulf för hans svek. Vid en bankett i Roskilde spelade de två svågrarna schack och började då bråka. Dagen efter, juldagen 1026, beordrade Knut en av sina män att döda Ulf.

Regeringstid 1047–28 april 1076
Företrädare Magnus den gode
Efterträdare Harald Hen
Gemål Gunhild Anundsdotter
Barn Harald
Knut
Olof
Erik
Nils
Ingrid
Ätt Ylvingaätten
Far Ulf Torgilsson
Mor Estrid Svensdotter
Född Omkring 1019
Död 28 april 1076
Gården Søderup nära Åbenrå
Begravd Roskilde domkyrka

Adam av Bremen skrev ca 1070: "Skåne, den vackraste provinsen i Danmark. Det är väl rustat med män, fruktbart och rikt på handelsvaror, och det är fullt av kyrkor. Skåne är två gånger så stort som Själland – det har nämligen 300 kyrkor."

Sven växte upp hos Anund Jakob av Sverige och var i tjänst hos Hardeknut i England. Han valdes av kung Magnus den gode av Norge till jarl av Danmark och följer honom mot venderna söder om Östersjön, där Jomsborg blir bränt och definitivt ödelagt och den obotritiske konung Ratibor får sätta livet till. Obotriterna svarade med ett hämndetåg mot Danmark men besegras eftertryckligt vid en plats som heter Lyrskovshede.

Efter att Svens lojalitet mot kung Magnus den gode upphört (unionen var impopulär) lät han sig väljas till Danmarks konung på Viborgs ting. Kung Magnus drog från Norge och drev honom i landsflykt till Sverige, varifrån han sedan gjorde återkommande försök ta Danmark. Krig rasade flera år tills Magnus fars halvbror Harald Hårdråde kom hem, efter att ha varit befälhavare för väringagardet hos kejsarinnan Zoe av Konstantinopel och där förvärvat sagolika rikedomar.

Harald Hårdråde allierade sig i Sverige med Sven. Tillsammans härjade de i Danmark. Magnus erbjöd Harald halva norska riket mot fred och hälften av hans gods. Harald accepterar och överger Sven, som därmed blir isolerad och lider ett svårt nederlag till sjöss, men Magnus som förföljer honom över Själland har oturen att rida omkull och såras till döds. På sin dödsbädd överlåter han Danmark till Sven, vilket naturligtvis misshagar Harald som fortsätter kampen mot denne. Sven flyr dock aldrig från Danmark mera.

På <u>våren 1062 utkämpades ett slag vid Nissans mynning</u>. Harald Hårdråde hade som norsk kung då härjat en tid på den halländska kusten då Sven kom med en dansk flotta bestående av 300 skepp och ställde den mot Harald som blott förfogade över hälften så många skepp. Enligt Snorre Sturlassons berättelse hjälpte dock inte överlägsenheten i antal, och Harald avgick med segern. Den norske kungen trodde att Sven tillhörde de stupade.

Under Sven Estridssons tid blev kristendomen fast etablerad i det danska riket, inte minst i Skåne

I Roskildekrönikan från 1130-talet står det att han "avlade söner och döttrar med åtskilliga kvinnor". Detta hade dock en förklaring. Sven gifte sig med Anund Jakobs dotter Gunhild Anundsdotter. Men släktskapet var så nära att äktenskapet stred mot kyrkorättens regler; Hamburgs ärkebiskop Adalbert krävde skilsmässa vilket Sven accepterade. Efter skilsmässan hade han åtskilliga kvinnor med resultatet att han vid sin död år 1076 efterlämnade många barn. Av nio söner blev inte mindre än fem kungar i Danmark.

Sven Estridsson söner som blev kungar

Harald Hen, kung 1076-1080
Knut den helige, kung 1080-1086
Olof Hunger, kung 1086-1095
Erik Ejegod, kung 1095-1103
Nils, kung 1104-1134

SLUT